

Velké otázky o světě 2

Navazující seminář metody filozofie pro děti

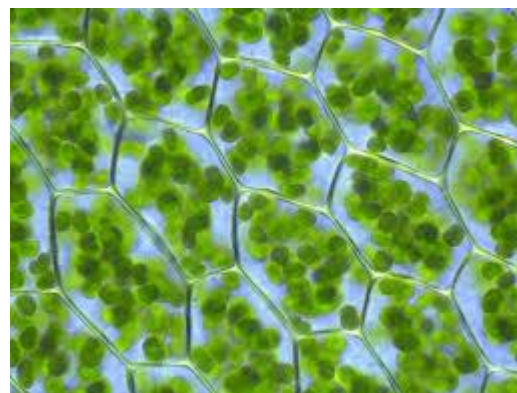
VÝZNAM FYZIČNOSTI

- Je přirozenější
- Aktivuje – i unavenější, pasivnější skupinu
- Přímou vtahuje do aktivity – seřadit, napsat, vytvořit, vybrat
- Může pomoci urychlit

OD JEDNODUCHÉHO KE SLOŽITEJŠÍMU

- Význam naladění se, soustředění
- Začínat s jednoduchými, lehkými otázkami
 - neexistuje na ně správná odpověď – není možné se špatně vyjádřit - více lidí se rozmluví
- Sám – dvojice – skupina – celá třída
- Výroky za sebe x v obecné rovině
 - Já výrok – nikdo není expert na to, co já cítím, já vnímám, myslím...

PRÁCE S RŮZNÝMI ÚČASTNÍKY/SKUPINAMI

- **Nesměli**
 - diskuse ve dvojicích, Horký brambor, Porota a čas na otázku
- **Příliš aktivní**
 - Mluvítko, 3 x a dost, Slovo na závěr
- **Pokud se vleče**
 - Vrátit do dvojic/skupinek,
 - podnítit otázkou – ďáblův advokát, kočka mezi holuby

ROLE UČITELE

- **Nebýt Sluncem ale Měsícem!**
- **Být spíše servisem pro práci skupiny**
- **Být mimo skupinu – význam pro nesmělé (chování ve třídě a mimo třídu)**
- **Zaměstnat se – kde je potenciál k diskusi, příprava otázek, variací otázek**

ZAČÁTEČNICKÁ SKUPINA

- Nenechat hned tvořit otázky, ale nabízet jim je
- Nechat je volit ze startovacích otázek
- Ukazovat jim, nabízet, jak tvořit otázku
- Je důležité je podpořit, když je to pro ně nové
- Projít všech 10 kroků je nejlepší varianta, ale ne pro začátečníky!

PŘEDSTAVENÍ PODNĚTU

Vhodný

- Přitažlivost
- Pnutí, rozporuplnost
- Vztahuje se k lidské existenci
- Polemičnost
- Kontrast
- Téma/koncept

SPOLEČNÉ
STŘEDOVÉ
SPORNÉ

Nevhodný

- Nezajímavý – důležitý pro učitele, ale ne pro děti
- Zcela neznámé téma, neznalost symbolů atd.
- Prvoplánový - je jasně daná „pravda“ – nevyvolá rozporuplnost

STŘEDOVÉ KONCEPTY

- PRÁCE, HRA
- ZÁKONY, MORÁLKA
- SPRAVEDLNOST,
ROVNOPRÁVNOST
- ŠTESTÍ, SPOKOJENOST
- POKROK, TRADICE
- SVOBODA, NÁTŁAK
- BOHATSTVÍ, CHUDOBA
- PŘÍČINA, OSUD
- SPRAVEDLNOST,
BEZPRÁVÍ
- SLÁVA, NADÁNÍ,
ZÁSLUHY
- MLÁDÍ, STÁŘÍ

Vhodné otázky

- ...odhalují názorové rozdíly.
- ...obsahují velké myšlenky.
- ...vznikají na základě podnětu, ne chvilkového rozmaru
- ...mohou obsahovat *proč i měl by*.
- ...mohou se ptát po významech i definicích.
- ...mohou být uzavřené (vyžadovat odpověď ano/ne), pokud se jednoznačná odpověď může stát předmětem polemiky.

Nevhodné otázky

- ...jsou věcné – odpovědi na ně se dají najít na internetu.
- ...se týkají přímo podnětu, nikoli témat, která otevírají. *Obvykle takové otázky stačí zevšeobecnit a hned budou mnohem zajímavější.*
- ...jsou spekulativní, *„A co bylo pak?“ nebo: „Přistaneme jednou na Marsu?“*
- ...týkají se vkusu, protože o tom je těžké polemizovat.

- Co je to spravedlivý trest?
- Můžeme uniknout svému osudu?
- Co to znamená být svobodný?
- Je lepší být chudý a krásný, nebo bohatý a ošklivý?
- Znamená být spravedlivý jednat s každým stejně?
- Je spravedlivé, když bohatí platí za chudé?
- Existuje něco, co víme s naprostou jistotou?
- Je díra v ementálu součástí ementálu?
- Existují pravidla, která jsou předurčená k tomu, abychom je porušovali?
- Může někdy být chyba někomu odpustit?

Série otázek

Zaměřte se na okolnosti

- Může být za určitých okolností správné zabít zvíře?
- Může být za určitých okolností správné zabít lidskou bytost?
- Může být za určitých okolností správné zabít dítě?

Pracujte s protiklady

- Může být práce zábavnější než hra?
- Kdyby vám někdo za to, že si hrajete, platil, byla by to práce?
- Můžeme si hrát, aniž bychom pracovali?

Otáčejte otázky

- Existuje jazyk beze slov?
- Existují slova, která nejsou součástí jazyka?

Preference: Co byste radši...?

- Plavali byste radši se žralokem, nebo závodili s tygrem?
- Byli byste radši pilotem, nebo potápěčem?
- Byli byste radši slavní, nebo bohatí?

Rada: Měl/a by x udělat y?

- Měla Mařenka zavřít za ježibabou dvířka od pece?
- Měly by se Spojené státy omluvit za Hirošimu?

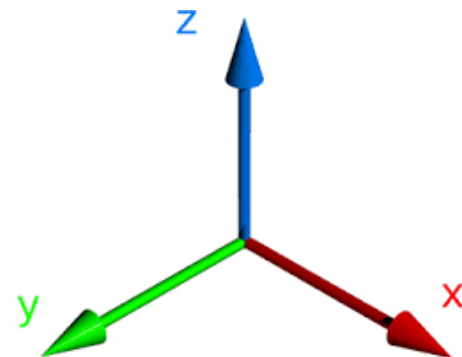
X — Y — Z

Kdo – Co – Kvůli čemu/ Proč

Žák – nejede na výlet – neudělal úkol

– rozbil okno

– šikanoval spolužáka

	Správné	Za určitých okolností	Nesprávné
Všichni dostávají stejně			
Lidí jsou různě odměňováni			
Lidé, kteří tvrdě pracují, vydělávají hodně peněz			
Známí lidí dostávají více peněz			
Někdo, kdo nic nemá si bere, co mu nepatří			

Tvorba lekce

TÉMA – KONCEPT – OTÁZKY - AKTIVITA

1. Škola – Hodnota vzdělání – Co je cílem vzdělávání – škály
2. Gender - Rovnost – Jsou nějaké hračky jen pro holky? - Definovat co je pro holky/kluky...
3. Vaše lekce: téma – koncept - ? - aktivita

FÁZE FILOZOFICKÉHO ZKOUMÁNÍ

(Community of Enquiry – Zkoumající společenství)

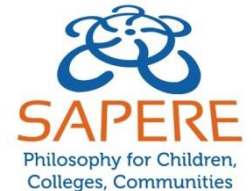
1. naladění,
2. představení podnětu,
3. čas k zamyšlení,
4. tvoření otázek,
5. představení otázek,
6. volba otázky,
7. první myšlenky,
8. rozvíjení myšlenek,
9. závěrečné zamyšlení,
10. ohlédnutí za procesem

ZAMYŠLENÍ

VYJÁDŘENÍ

ARGUMENTACE

REFLEXE

ZA ZMĚNOU JE UČITEL

DOPORUČENÍ PRO VEDENÍ DISKUSÍ

Zdůvodnění

– To je důvod, proč souhlasíš s Honzou?

Příklady

– Napadá někoho příklad, co to znamená být opravdu odvážný?

Definice

– Co máš přesně na mysli? Zkus to definovat.

Dokazování

– Jaké se pro tvůj názor dají najít důkazy?

Vyvozování

– Když si myslíš, že..., znamená to, že...?

Souvislosti

– Souvisí to nějak s tím, co říká Lucka?

Rozpor

– Mají Eliška a Ondra oba pravdu? Nebo si jejich názory navzájem odporují?

Objasnění

– Teď když nám Marek vysvětlil, co přesně si myslí, souhlasíte s ním někdo? Nebo naopak někdo nesouhlasí?

Pochybnosti

– Myslíš, že si tím nemůžeme být jistí, protože...

Důsledky

– A z toho vyplývá, že...

Zásady

– Pokud jsi přesvědčená, že... , je podle tebe správné...?

Principy

– Na jaké myšlence je to postavené?

Zevšeobecnění

– A platí to za všech okolností?

Konkretizace

– Jak bychom to mohli vztáhnout na naši školu?

Rozdíly

– Je to, co právě popsal David, něčím jiné, odlišné?